

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

2010

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Διδαγμένο κείμενο

Αριστοτέλους *Ηθικά Νικομάχεια Β 6, 12-16*

Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστίν, ἐν οἷς ἢ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἡ ἔλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, στοχαστικὴ γε οὕσα τοῦ μέσου.

Ἐτι τὸ μὲν ἀμαρτάνειν πολλαχῶς ἐστὶν (τὸ γὰρ κακὸν τοῦ ἀπείρου) ὡς οἱ Πυθαγόρειοι εἶκαζον, τὸ δ' ἀγαθὸν τοῦ πεπερασμένου), τὸ δὲ κατορθοῦν μοναχῶς (διὸ καὶ τὸ μὲν ῥάδιον τὸ δὲ χαλεπὸν, ῥάδιον μὲν τὸ ἀποτυχεῖν τοῦ σκοποῦ, χαλεπὸν δὲ τὸ ἐπιτυχεῖν) καὶ διὰ ταῦτ' οὖν τῆς μὲν κακίας ἢ ὑπερβολῆ καὶ ἡ ἔλλειψις, τῆς δ' ἀρετῆς ἢ μεσότης

ἐσθλοὶ μὲν γὰρ ἀπλῶς, παντοδαπῶς δὲ κακοί.

Ἔστιν ἄρα ἡ ἀρετὴ ἕξις προαιρετικὴ, ἐν μεσότητι οὕσα τῇ πρὸς ἡμᾶς, ὠρισμένη λόγῳ καὶ ᾧ ἂν ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν. Μεσότης δὲ δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολὴν τῆς δὲ καθ' ἔλλειψιν· καὶ ἔτι τῶν τὰς μὲν ἐλλείπειν τὰς δ' ὑπερβάλλειν τοῦ δέοντος ἐν τε τοῖς πάθεσι καὶ ἐν ταῖς πράξεσι, τὴν δ' ἀρετὴν τὸ μέσον καὶ εὐρίσκειν καὶ αἰρεῖσθαι.

A1. Από το κείμενο που σας δίνεται να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: «**Ἡ δ' ἀρετὴ ... παντοδαπῶς δὲ κακοί.**»

Μονάδες 10

B1. Να εξηγήσετε πώς ο Αριστοτέλης αξιοποιώντας την άποψη των Πυθαγορείων και τον άγνωστης προέλευσης στίχο, που βρίσκονται στο κείμενο που σας δίνεται, καταλήγει στο συμπέρασμα «**καὶ διὰ ταῦτ' οὖν τῆς μὲν κακίας ἢ ὑπερβολῆ καὶ ἡ ἔλλειψις, τῆς δ' ἀρετῆς ἢ μεσότης.**».

Μονάδες 15

B2. Να προσδιορίσετε και να σχολιάσετε νοηματικά τα χαρακτηριστικά της ἀρετῆς, ὅπως προκύπτουν ἀπὸ τὸ ἀπόσπασμα τοῦ κειμένου «**Ἔστιν ἄρα ... ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν.**».

Μονάδες 15

- B3.** Ποιες απόψεις εξέφρασε ο Αριστοτέλης για την πόλη της Αθήνας και τους Αθηναίους, σύμφωνα με την παράδοση, λίγο πριν εγκαταλείψει την Αθήνα;

Μονάδες 10

- B4.** Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία ομόρριζη λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

σχέση, ανόρθωση, καθαίρεση, απαθεια, υπόλοιπο, διαβλητός, εικαστικός, ουσία, πρακτική, ραστώνη.

Μονάδες 10

Αδίδακτο κείμενο

Ξενοφώντας *Απομνημονεύματα* Βιβλίο Δ, κεφ. VIII, § 8-9

Εἰ δὲ βιώσομαι πλείω χρόνον, ἴσως ἀναγκαῖον ἔσται τὰ τοῦ γήρωσ ἐπιτελεῖσθαι καὶ ὄρᾶν τε καὶ ἀκούειν ἥττον καὶ διανοεῖσθαι χειρόν καὶ δυσμαθέστερον ἀποβαίνειν καὶ ἐπιλησμονέστερον, καὶ ὧν πρότερον βελτίων ἦν, τούτων χειρῶ γίνεσθαι ἀλλὰ μὴν ταῦτα γε μὴ αἰσθανομένων μὲν ἀβίωτος ἂν εἴη ὁ βίος, αἰσθανόμενον δὲ πῶς οὐκ ἀνάγκη χειρόν τε καὶ ἀηδέστερον ζῆν; Ἀλλὰ μὴν εἰ γε ἀδίκως ἀποθανοῦμαι, τοῖς μὲν ἀδίκως ἐμὲ ἀποκτείνασιν αἰσχροῦν ἂν εἴη τοῦτο· εἰ γὰρ τὸ ἀδικεῖν αἰσχροῦν ἐστὶ πῶς οὐκ αἰσχροῦν καὶ τὸ ἀδίκως ὀτιοῦν ποιεῖν;

τὰ τοῦ γήρωσ ἐπιτελοῦμαι = υφίσταμαι τὰ βάρη του γήρατος

- Γ1.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Μονάδες 20

- Γ2.** Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- **πλείω:** τη δοτική του πληθυντικού του αρσενικού γένους στον θετικό βαθμό.
- **γήρωσ:** τη δοτική του ενικού.
- **δυσμαθέστερον:** την αιτιατική του ενικού του θηλυκού γένους στον θετικό βαθμό.
- **ταῦτα:** την αιτιατική του πληθυντικού στο αρσενικό γένος.
- **ἐμὲ:** τη γενική πληθυντικού δευτέρου προσώπου.
- **ὄρᾶν:** το τρίτο ενικό πρόσωπο παρατατικού στην ίδια φωνή.
- **ἀποβαίνειν:** το δεύτερο ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου δευτέρου στην ίδια φωνή.
- **γίνεσθαι:** το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής αορίστου δευτέρου.

- **αισθανόμενον:** το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή.
- **ἀδικεῖν:** το απαρέμφατο αορίστου στην ίδια φωνή.

Μονάδες 10

Γ3α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων:
ἐπιτελεῖσθαι, πρότερον, τούτων, ἀβίωτος, ἐμέ, ὅτιοῦν.

(Μονάδες 6)

Γ3β. «**ἀλλὰ μὴν ταῦτά γε μὴ αἰσθανομένῳ μὲν ἀβίωτος ἂν εἶη ὁ βίος**»: να αναγνωρίσετε τον λανθάνοντα υποθετικό λόγο και να τον αναλύσετε.

(Μονάδες 4)

Μονάδες 10

